

No: 1276 – Mahreç İşareti

ARSİN FOŞA FINDIĞI

Tescil Ettiren
ARSİN BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 15.02.2022 tarihinden itibaren korunmak üzere 08.12.2022 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1276
Tescil Tarihi	: 08.12.2022
Başvuru No	: C2022/000055
Başvuru Tarihi	: 15.02.2022
Coğrafi İşaretin Adı	: Arsin Foşa Fındığı
Ürün / Ürün Grubu	: Fındık / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Arsin Belediyesi
Tescil Ettirenin Adresi	: Yalı Mah, Şht. Astsubay Halil Albayrak Cd. No:52 Arsin TRABZON
Coğrafi Sınırı	: Trabzon ili Arsin ilçesi
Kullanım Biçimi	: Arsin Foşa Fındığı ibareli aşağıda verilen logo ile mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılamadığında, Arsin Foşa Fındığı ibareli logo ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Arsin Foşa Fındığı; Trabzon ili Arsin ilçesinde yetişen foşa çeşidi fındıktır. Coğrafi sınırdaki “boyhane” adı ile de bilinir.

Arsin Foşa Fındığı, en fazla % 12 nem içerecek şekilde kabuklu halde jüt çuvallarda veya dökme olarak piyasaya sunulur.

Arsin Foşa Fındığı; Osmanlı vergi sicillerinde (tapu-tahrir defteri) Osmanlı öncesi ve Osmanlı hâkimiyeti dönemlerinde fındığın bölgedeki varlığı ve üretim potansiyeline ait bilgiler resmi kayıtlarda yer alır.

1486 tarihli vergi sicilleri (tapu-tahrir defteri) bölgede vergilendirilebilir düzeyde fındık tarımı yapıldığını gösterir. Hasat edilen ürünün köylülerce pazarlara ulaştırılarak satıldığı anlaşılar.

Trabzon Vilayet Salnamelerindeki üretim miktarlarına dair rakamlar günümüzde Trabzon ili sınırları içerisinde kalan Arsin ilçesinin fındık üretimini olduğu yörede yetiştirilen başlıca ürünün fındık olduğu kayıtlıdır.

XVII. asra ait Trabzon kadı sicillerinde yöredeki fındık tarımına tahsis edilmiş arazi anlaşmazlığı ve miras hukuku ile ilgili kayıtlarda da sıklıkla fındık bahçelerinin yer alışı 1400’lerden 1600’lü yıllara uzanan süreçte fındık üreticiliğine yönelik ilgi artışına önemli bir kanıt taşır.

Arsin Foşa Fındığının geçmişi Osmanlı dönemine dayanır. Coğrafi sınırın ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Arsin Foşa Fındığının fenolojik, morfolojik, pomolojik ve kimyasal özelliklerine aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 1: Arsin Foşa Fındığının Fenolojik ve Morfolojik Özellikleri:

Hasat zamanı	Erken orta 10-15 Ağustos
Dişi çiçek açma zamanı (%50)	Orta geç 10-20 Ocak
Erkek çiçek açma zamanı (%50)	Erken 10-20 Ocak

Meyve şekli (kabuklu):

Şekil	Yuvarlak
-------	----------

1 kg'daki kabuklu tane sayısı (adet)	298-405 adet/kg
--------------------------------------	-----------------

Çotanakta (meyve salkımı):

Kabuk rengi	Kırmızımtırak – kahve renkli
Kabuk özelliği	Mat renkli, ucu hafif tüylü

Tablo 2: Arsin Foşa Fındığının Pomolojik Özellikleri:

	Meyve ağırlığı (g)	Kabuklu meyve (mm)			İç ağırlığı (g)	İç meyve (mm)			Kabuk kalınlığı (mm)	Randıman (%)	Göbek boşluğu (mm)	
		Uzunluk	Genişlik	Kalınlık		Uzunluk	Genişlik	Kalınlık			Uzunluk	Genişlik
En çok	3,36	22,41	20,83	19,7	1,65	18,33	15,92	16,71	1,51	55,12	5,53	3,89
En az	2,47	18,27	18	17,01	1,27	14,93	12,66	11,89	1,05	46,88	0,98	1,3

Tablo 3: Arsin Foşa Fındığının Kimyasal Özellikleri:

Toplam protein (%)	Toplam yağ (%)	Çoklu doyamamış yağ asitleri (%)	Doymuş yağ asitleri (%)	Tekli doyamamış yağ asitleri (%)	Toplam kül (%)
15,42	55,2	3,58	4,75	46,87	2,23

Tablo 4: Arsin Foşa Fındığının Yağ Asitleri

Yağ Asitleri		%	Toplam (%)
Doymuş yağ asitleri	Palmitik asit	5,67	8,61
	Margarik asit	0,06	
	Sterarik asit	2,75	
	Araşidik asit	0,13	
Tekli doyamamış yağ asitleri	Palmitoleik asit	0,17	84,9
	Heptadesenoik asit	0,07	
	Oleik asit	84,41	
	Eikosenoik asit	0,25	
Çoklu doyamamış yağ asitleri	Linoleik asit	6,49	6,49
			Toplam 100

Üretim Metodu:

Arsin Foşa Fındığının üretiminde, foşa çeşidi fındık kullanılır.

Dikim Zamanı

Dikim için en uygun olan zaman sonbahar aylarıdır. Sonbaharda dikilen fidanların köklerinde, kış boyunca emici kökler meydana gelir. Bu kökler kışın yağın yağmurlarla yumuşayan toprakla temas ettiğinde, fidanların daha çabuk adapte olmasını sağlar.

Dikim Aralıkları ve Şekli

Arsin Foşa Fındığı üretimi için ocak dikim sistemi kullanılır. Ocak usulü dikimde dallara, büyümeleri ve gelişmeleri için ihtiyaç duyulan yeterli alan ayrılmalıdır. Ocaklar arasında, arazi durumuna göre normal şartlarda 6-8 m yer verilir. Daha kısıtlı arazi ve verimi düşük topraklar için bu sayı 4,5-5 m seviyelerine düşürülebilir. Ocak dikimi yapılabilmesi için 120 cm çapında ve 60 cm derinlikte çukur açılır. Dikimden bir ay kadar önce açılan çukurlarda, alt ve üst topraklar ayrı ayrı taraflara yığılır. Toprak analizi yapılarak gübre ihtiyacı belirlenir ve ahır gübresi ile kışlık gübre verilir. Hazırlanan dikim çubuklarına, çukur kenarından 10 cm içeriden 45-50 cm aralıklarla dikim yapılır. Fidan dikiminde 1/10 oranında ve araziye dengeli dağıtılacak şekilde tozlayıcı çeşitlere de yer verilir.

Budama Zamanı

1- Sonbahar - Kış Budaması

Sonbahar - kış budaması; ekim ayının ikinci yarısında başlar, kasım ve aralık aylarına kadar devam edebilir. Bu dönemde Arsin Foşa Fındığında su hareketi yavaşlar, yaprakları büyük oranda dökülür, vejetasyon durur, yedek besin depolama işlemi tamamlanır ve dinlenme dönemine girer.

2- İlkbahar Budaması

İlkbahar budamasında; kış döneminde kırılmış, şekli bozulmuş dallar ile ilkbaharda yaprakların açması ile beraber mart, nisan ve mayıs aylarında ocak diplerinden çıkan ve obur gelişen sürgünler kesilerek temizlenir.

Budama Şekli

Ocak içinden çıkarılması gereken ana dalın kesimi işleminde dal, toprak yüzeyinden itibaren testere ile düzgün bir şekilde kesilir. Diğer dalların yaralanmamasına özen gösterilir. Ağır dalların kesimi sırasında yüzeyinde çatlak oluşmaması için önce alt sonra da üst kısımdan keserek dalın ağırlığının önemli bir miktarı atılır. Kalan diğer kısımlar ise dipten kolayca kesilir.

Tozlanma

Arsin Foşa Fındığı erkek çiçek açma 10-20 Ocak, dişi çiçek açma ise 20-30 Ocak arasındadır. Püslerin olgunlaşması ile etrafa yayılan çiçek polenleri, dişi çiçek pistilleri üzerine rüzgârlarla taşınarak tozlanma olayı meydana gelir. Yumurtalık tabanına ulaşan çim boruları, yumurtalığın gelişmesine kadar 3-5 ay sakın bir evre geçirerek bekler. Nisan ayının sonuna kadar hacminin %10'u kadar gelişme gösterir. Mayıs ayından itibaren hızlı bir gelişme sürecine girer. Dişi çiçekler tozlandıktan sonra gelişerek yumurtalık halini alır. Mayıs ayı sonu ve haziran başlangıcında oluşan yumurtalıklardan genellikle bir tanesi döllenir ve gelişir. Her ikisinin de döllenmesi durumunda ikiz fındık meydana gelir. Dişi çiçekler tamamen açıldıktan sonra bir ay kadar kırmızı renklerini muhafaza ederler ve çiçek tozu kabul edebilir durumdadırlar.

Hasat Olgunluğu Zamanı

Arsin Foşa Fındığında hasada, aşağıdaki belirtiler görülünce başlanır.

- Zurufun sararıp kızarak kahverengileşmeye başlaması.
- Fındık tanelerinin $\frac{3}{4}$ oranında kızarıp, doğal rengini almış olmaları.
- Zuruf içindeki tanelerin çok kolay çıkabilmesi.
- İç fındığın zarının, koyu krem rengine dönüşmesi.
- Dallar silkelendiğinde daldaki fındıkların yarısından fazlasının yere düşmesi.

Hasat Şekilleri

1. Elle veya yardımcı aletle toplama

Hasat olgunluğuna gelmiş fındıklar, dallarından elle veya yardımcı aletlerle çekilerek toplanır, sepetlere veya tenekelere konur ve daha sonra çuvallara boşaltılarak harmana taşınır.

2. Silkeleyerek yerden toplama

Hasat olgunluğuna gelmiş fındıklar, elle veya silkme makineleri ile sallanarak dallarından yere düşmesi sağlanır, düşmeyen fındıklar ise uzun bir çubuk ile düşürülür. Yerden toplanan fındıklar, sepetlere doldurulur ve çuvallanarak harmana taşınır.

Fındıklara *Aspergillus flavus* adlı küf mantarının bulaşma riski arttığı için, yere düşen fındıklar bekletilmeden toplanmalıdır.

Harmanlama

Zurufu fındıklar toprakla temas ettirilmemeli ve yağmurdan korunmalıdır. Üzerine, çardak şekli verilerek naylon örtü örtülür. Zurufu fındıklar, beton harmanlara 15-20 cm kalınlığında serilip 4-5 saatte bir çevrilerek güneşte 1-2 gün soldurulduktan sonra patozda verilir. Patozda fındıklar zurufundan ayrılırken kabuğuna zarar verilmemesine dikkat edilir. Zurufundan ayrılmış tane fındıklar, en fazla 5 cm kalınlıkta beton veya jüt tente üzerine serilerek güneşte kurumaya bırakılır. Fındıkları yağmurdan korumak için üzerlerine, fındıkla temas etmemesi için

en az 30-40 cm yükseklikte olacak şekilde ve çardak biçiminde naylon örtü örtülür. En fazla % 12 nem içerecek şekilde kurutulan kabuklu tane fındıkların içindeki yabancı maddeler ayıklanır. Fındıklar, sabah erken veya akşam geç saatlerde jüt çuvallara doldurulur.

Depolama

Hasat edildikten sonra en fazla % 12 nem içeren kabuklu Arsin Foşa Fındığı, jüt çuvallarda veya dökme olarak depolarda muhafaza edilir.

Depoların özelliklerine aşağıda yer verilmektedir.

- Havalandırma yapılabilmesi için karşılıklı pencereleri olmalı ve pencerelerde, uçan depo zararlılarına karşı ince tel ızgaralar bulunmalı.
- Sıcaklığı 15-20⁰ C'yi aşmamalı.
- Herhangi bir duvarının toprakla temas etmemesi,
- Kapıların altları, fare girişine engel olacak şekilde kapanabilmeli.
- Depo içinden temiz veya kirli su borusu geçmemeli.
- Çatısında ısı ve neme karşı izolasyon bulunmalı.
- İç ve dış duvarı sıvalı olmalı.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Arsin Foşa Fındığının geçmişi eskiye dayanır. Coğrafi sınırın ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bu sebeplerle Arsin Foşa Fındığının tüm üretim aşamaları, belirtilen coğrafi sınırdaki gerçekleştirilmelidir.

Denetleme:

Denetimler; Arsin Belediyesinin koordinasyonunda ve Arsin Belediyesinden, Arsin Ziraat Odasından konuda uzman birer kişinin katılımıyla oluşan denetim mercii tarafından düzenli olarak yılda bir kez, ayrıca şikâyet halinde ve gerekli görülen durumlarda her zaman yapılır.

Denetim mercii; üretimde kullanılan fındık çeşitlerinin uygunluğunu; özellikle dikim, meyve ve ağaç gelişimi, budama, hasat, harman ve depolama koşulları bakımından üretim metoduna uygunluğu; ürünün fiziksel özelliklerinin uygunluğunu ve Arsin Foşa Fındığı ibaresi, logosu ile mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğunu denetler.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.